

Україна у фокусі

25 – 31 серпня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>8</i>
<i>НОВИЙ ВИТОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: УКРАЇНА МІЖ ВИБОРАМИ І ВІЙНОЮ.....</i>	<i>8</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

25
серпня

Глава МЗС РФ Сергій Лавров заявив, що Росія готує черговий гуманітарний конвой в Україну. Він зазначив, що Росія сподівається спрямувати другий конвой тим самим маршрутом і в такому самому обсязі.

Президент України Петро Порошенко достроково припинив повноваження Верховної Ради 7 скликання. Нові вибори парламенту відбудуться 26 жовтня.

Сепаратисти заявили про готовність взяти під контроль Маріуполь. У місті почалася паніка, городяни стали запасатися водою, продуктами харчування. В свою чергу в РНБО зазначили, що в місті досить сил АТО, щоб дати відсіч сепаратистам.

26
серпня

В Амвросіївському районі Донецької області затримано десятьох російських військових. За даними СБУ, полонені затримані з особистими документами. Російські ЗМІ повідомили, що військовослужбовці РФ випадково перетнули український кордон.

У Мінську відбулася зустріч у форматі Україна – Європейський Союз – Євразійська трійка (Білорусь, Казахстан, Росія). На зустрічі Порошенко закликав країни МС підтримати його мирний план щодо Донбасу і запросив Росію вкласти гроші у відновлення Донбасу.

В рамках зустрічі у Мінську відбулась зустріч українського та російського президентів, під час якої Путін заявив, що Росія буде змушена скасувати преференції для українського імпорту, якщо Київ реалізує угоду про асоціацію з Євросоюзом. Російський президент також зазначив, що збитки для Росії від реалізації угоди можуть скласти понад 100 мільярдів рублів. В свою чергу президент України Петро Порошенко запропонував підтримати його мирний план щодо врегулювання кризи на Донбасі і наголосив, що асоціація з ЄС не зашкодить державам-учасницям Митного союзу.

Поблизу від Гукова Ростовської області зосереджено велику колона російської військової техніки. Про це повідомив спікер інформаційно-аналітичного центру РНБО Андрій Лисенко. За його словами, на кордоні з Росією виявлено близько 100 одиниць військової техніки, зокрема танки, БМП, вантажівки, системи Град, які, ймовірно, планують відправити в Україну.

27
серпня

Міністр закордонних справ Павло Клімкін заявив, що Україна не змінюватиме текст Угоди про асоціацію з ЄС, як того вимагає Росія. Про це глава українського МЗС написав у своєму Твіттері. Єврокомісар з питань торгівлі Карел де Гухт також чітко заявив у Мінську, що текст угоди про асоціацію між Україною та ЄС змінити не підлягає.

Колишню главу Фонду державного майна України Валентину Семенюк-Самсоненко знайдено мертвою в її власному будинку. За словами правоохоронців, постріл був здійснений з рушниці в голову. Слідчі розглядають версію самогубства.

У Росії суд продовжив арешт української льотчиці Надії Савченко до 30 жовтня 2014 року. Про це повідомив її адвокат Микола Полозов. Він також зазначив, що суд відправив українську льотчицю на стаціонарну психіатричну експертизу в Москву, де в адвокатів протягом місяця не буде до неї доступу.

Голова Верховної Ради Олександр Турчинов та прем'єр-міністр Арсеній Яценюк і ще низка народних депутатів вийшли з партії «Батьківщина». Про це повідомив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков.

Партію Солідарність перейменували на Блок Петра Порошенка. Таке рішення ухвалено на 10-му позачерговому з'їзді партії в Києві. Ініціатором даного рішення став новообраний глава партії Юрій Луценко. Президент України Петро Порошенко, виступаючи на з'їзді партії, закликав всі демократичні сили об'єднатися в єдиний блок.

28
серпня

В Україні стартувала виборча кампанія з позачергових виборів народних депутатів, які призначені на 26 жовтня. Вибори проводитимуться на основі закону Про вибори народних депутатів України, який передбачає обрання 450-ти депутатів за змішаною системою – по 225 у мажоритарних округах і за партійними списками.

Російські війська захопили низку населених пунктів на півдні Донецької області – Новоазовського, Старобешівського і Амвросіївського району Донецької області. В РНБО показали відео з російським танком в Новоазовську. В НАТО також підтвердили наявність російських солдат в Україні, опублікувавши фотодокази присутності російських військ в Україні.

У Херсонській області українських прикордонників атакувала диверсійно-розвідувальна група, яка рухалася з території Криму. Як повідомили в РНБО України, прикордонники утримали позиції і змусили диверсантів повернутися на півострів.

Президент України Петро Порошенко скасував робочий візит до Туреччини і скликав екстрене засідання Ради національної безпеки і оборони. Таке рішення він ухвалив у зв'язку з різким загостренням ситуації в Донецькій області, зокрема в Амвросіївці і Старобешевому, де відбулося введення російських військ в Україну.

У бою під Сніжним Донецької області загинуло понад сто російських солдатів, які брали участь у збройному конфлікті на сході України на боці бандформувань проросійських терористів. Про це повідомляє агентство Reuters з посиланням на двох членів Ради з прав людини при президенті Росії, які спілкувалися зі свідками бою та родичами загиблих. Члени Ради Елла Полякова

та Сергій Кривенко повідомили, що понад 300 людей були поранені після обстрілу «Градами» колони військової техніки.

Посол США в Києві Джеффри Пайєтт заявив, що Росія «тепер безпосередньо залучена» у військові дії на південному сході України. Пайєтт додав, що РФ перекинула в район бойових дій «новітні системи ППО», в тому числі самохідний зенітний ракетно-гарматний комплекс «Панцир-С1». За словами дипломата, дії Москви обумовлені тим, що «танків, бронетехніки, артилерії і реактивних систем залпового вогню, що поставляються Росією, недостатньо, щоб перемогти ЗС України».

У зв'язку з вторгненням російських військ на територію України в Нью-Йорку відбулося екстрене засідання Радбезу ООН. Представники країн у черговий раз висловили стурбованість ситуацією, що склалася. І хоч учасники зустрічі говорили довго, але ніяких конкретних заходів щодо Росії ухвалено не було.

29
серпня

Поблизу Маріуполя російські військові підготували плацдарм для просування вглиб України. Неподалік міста зафіксовано 60 російських танків.

Президент США Барак Обама заявив, що повністю виключає можливість військового втручання Штатів у конфлікт на Сході України. Водночас у прес-службі Білого дому повідомили, що 18 вересня 2014 року відбудеться зустріч Президентів України Петра Порошенка та США Барака Обама.

Генеральний секретар НАТО Андерс Фог Расмуссен заявив, що Росія бере участь у прямих військових діях в Україні. Він також наголосив, що такі дії – це частина небезпечного плану з дестабілізації ситуації в Україні і кричуще порушення її суверенітету. Позицію Кремля в цій ситуації Расмуссен назвав «голосливими спростуваннями».

Кабмін вніс на розгляд Верховної Ради законопроект про скасування позаблокового статусу України. Як зазначив прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, даний закон дасть змогу Україні ухвалювати рішення про членство в будь-яких інших економічних, політичних або військових союзах, які не суперечать основній меті України - членству в Євросоюзі.

В свою чергу Генеральний секретар НАТО Андерс Фог Расмуссен заявив, що Північноатлантичний альянс поважатиме будь-яке рішення Києва, в тому числі, відмову від позаблокового статусу і можливий рух у бік членства в НАТО. За його словами, в майбутньому за бажання Україна зможе стати членом Альянсу.

Володимир Путін закликав ополченців Новоросії відкрити гуманітарний коридор для українських солдатів, які опинилися в оточенні. Він також звернувся до української влади із закликом припинити бойові дії і сісти за стіл переговорів з представниками Донбасу. Таке звернення у ніч на п'ятницю розмістила на сайті російського президента прес-служба Кремля.

Заклик президента Росії Володимира Путіна до сепаратистів відкрити коридор для оточених українських військових означає, що проросійськими бойовиками керує російська влада. Таку заяву зробили в РНБО України. Як відомо, одразу після заклику Путіна готовність підтримати його план в ефірі телеканалу «Росія 24» висловив так званий прем'єр-міністр ДНР Олександр Захарченко.

ЄС розгляне можливість подальших санкцій проти Росії через загострення кризи в Україні. Про це заявила Канцлер Німеччини Ангела на прес-конференції у Берліні. За її словами, українське питання глави держав та урядів Європейського Союзу обговорять на позачерговому саміті в суботу, 30 серпня.

Уряд Німеччини визнав, що в Україну вторглися російські війська і вперше вжив термін «військова інтервенція» щодо дій Росії в Україні. Офіційний представник уряду ФРН Штефан Зайберт, зокрема, заявив, що в Німеччині очікують пояснень від Росії щодо повідомлень про неодноразові порушення українських кордонів, які в підсумку свідчать про військову інтервенцію.

МЗС Польщі засудило дії Росії та назвало введення регулярних військ Російської Федерації на територію Донбасу «актом агресії». Натомість проросійський прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо став на захист Путіна і заявив, що Словаччина на зустрічі високих представників ЄС в суботу виступить проти ухвалення чергових санкцій проти Росії.

Комуністична партія України провела позачерговий з'їзд і затвердила першу п'ятірку виборчого списку. Водночас у прес-службі Конституційного суду повідомили, що комуністи оскаржили норму закону, згідно з якою було розпущено фракцію КПУ в парламенті. Відповідне секретаріат суду узяв до вивчення.

Ніяких гуманітарних коридорів для українських військовослужбовців, відкрити які терористів закликав президент Росії Володимир Путін, на Донбасі немає. Про це повідомив речник інформаційного центру РНБО Андрій Лисенко. Він також зазначив, що навіть якщо такі коридори з'являться - сили АТО ними не скористаються.

Щодня на Донбасі, у зоні ведення бойових дій, гинуть, в середньому, 36 мирних жителів, всього у період із середини квітня і до 27 серпня на Сході України загинуло понад 2,5 тис. осіб. Такий звіт про жертви протистояння на Донбасі оприлюднила ООН. Як повідомив помічник генерального секретаря ООН з прав людини Іван Шимонович, відповідальність за порушення прав людини і зростання жертв серед цивільних на сході України несуть обидві сторони конфлікту.

30
серпня

З початку АТО загинули 765 українських військових, 11 військовослужбовців пропали без вісті, АН 2 765 військових поранені. Про це повідомили в Раді національної безпеки і оборони.

Україна і Європарламент ратифікують Угоду про асоціацію з ЄС синхронно. Про це Президент України Петро Порошенко та президент Європейського Парламенту Мартін Шульц домовились на зустрічі у Брюсселі. Як повідомили у прес-службі глави держави, Порошенко подякував Шульцу за підтримку цієї ініціативи.

Частина бійців Нацгвардії вибралась з оточення під Іловайськом. Про це у Фейсбуці повідомив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков. Серед них – 28 бійців Нацгвардії (солдати батальйонів «Миротворець», «Дніпро-1» та «Херсон») і кілька військових із частин Збройних Сил України. Як відомо, майже тиждень українські війська перебували під постійним обстрілом терористів та російської армії.

Командир батальйону «Донбас» Семен Семенченко повідомив, що у другій половині дня із котла під Іловайськом вивалилися 38 бійців, а за 14 бійців сил антитерористичної операції. За інформацією Семенченка, гуманітарний коридор, яким мали б вивести оточених українських військових, не діє.

31
серпня

Канцлер Німеччини Ангела Меркель висловила протидію ідеї поставок Заходом озброєнь Україні. Про це вона сказала на брифінгу за підсумками саміту ЄС. За її словами, ці поставки створять враження про можливість військового вирішення українського конфлікту. Меркель переконана, що не варто створювати враження, ніби поставки озброєнь для зміцнення української армії допоможуть вирішенню кризи, і заявила, що її позиція залишиться незмінною до майбутнього саміту НАТО, який пройде 4–5 вересня.

II. Аналітична довідка

НОВИЙ ВИТОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: УКРАЇНА МІЖ ВИБОРАМИ І ВІЙНОЮ

25 серпня Президент Петро Порошенко оголосив про своє рішення достроково припинити повноваження Верховної Ради внаслідок відсутності парламентської коаліції протягом більш ніж 30 днів. 27 серпня було опубліковано відповідний указ, в якому позачергові парламентські вибори було призначено на 26 жовтня. За день до того в Мінську відбулася зустріч Президентів України, Росії, Білорусі та Казахстану і представників Європейського Союзу, на якій обговорювали шляхи врегулювання конфлікту на Донбасі. Зустріч не призвела до прийняття будь-яких спільних рішень, а вже 28 серпня стало відомо про проникнення російських військ на територію півдня Донецької області, внаслідок чого їм вдалося захопити кілька сіл і місто Новоазовськ. Україна відреагувала звинуваченнями Росії у прямому військовому вторгненні на власну територію та озвученими намірами підсилити оборону портового міста Маріуполь.

*Як Україні слід реагувати на нову військову ескалацію з боку Росії?
Чи варто проводити вибори в умовах неоголошеної війни?*

Воєнний стан: панацея від усіх бід?

Вторгнення російських військ на українське приазовське побережжя з новою силою порушило питання доцільності введення воєнного стану на території України (або Донбасу). Утім, початкова реакція Президента Порошенка на події на півдні Донецької області одразу ж дала зрозуміти, що на цьому етапі він не має наміру ініціювати такий крок. Пояснити незацікавленість глави держави у запровадженні воєнного стану можна кількома причинами. По-перше, оскільки оголошення воєнного стану передбачатиме визнання стану війни з Росією, Порошенко навряд чи піде на такий радикальний крок, адже поки не готовий повністю закрити дорогу до врегулювання конфлікту на Донбасі дипломатичними і переговорними методами. По-друге, Президент, вочевидь, не наважується взяти на себе повну відповідальність за ведення воєнних дій на сході, яка

буде покладена на нього внаслідок введення воєнного стану. Зрештою, воєнний стан унеможливить проведення позачергових виборів до Верховної Ради, а отже суперечить інтересам Порошенка щодо використання суспільного запиту на перевибори для створення лояльної до себе більшості в новому парламенті.

Існують й інші причини, які вказують на низьку ефективність воєнного стану в контексті протидії російській агресії на Донбасі. З одного боку, на території ведення бойових дій воєнний стан здебільшого вже діє незалежно від існування формальних законодавчих підстав. Результативність його поширення на інші області України, втім, стоїть під великим питанням. Мобілізація всіх суспільних ресурсів заради протидії зовнішній військовій агресії, яку передбачає воєнний стан, ефективна переважно в умовах

відкритої та повномасштабної війни, яку Росія досі не наважується оголосити Україні. У поточній ситуації гібридної війни Росії, яка передбачає потужне, однак обмежене і приховане постачання техніки і живої сили на територію України, введення воєнного стану може призвести до непропорційного загострення його негативних сторін. Серед них – можливість обмеження прав і свобод громадян, поширення панічних настроїв серед населення, зловживання владою з боку воєнізованих утворень тощо.

Сумнівність ідеї запровадження воєнного стану підтверджується й тим, що українська влада досі не використала весь потенціал відсічі російській агресії. На дипломатичному рівні він може включати активні спроби домогтися визнання Росії країною-агресором на

найближчому засіданні Генеральної асамблеї ООН, яке відбудеться у вересні. На рівні міждержавних контактів це передбачає пошук шляхів отримання різного роду військово-технічної допомоги від іноземних держав і НАТО, а також просування ідеї поглиблення санкцій проти Росії та її секторів економіки. На внутрішній арені й досі гостро стоїть проблема очищення владних структур, які відповідальні за здійснення антитерористичної операції, від непрофесійних і колабораціоністських кадрів. Крім того, очікуючи санкцій від іноземних держав й організацій, Україна має нарешті сама запровадити санкції до російського бізнесу, який діє всередині держави, та максимально перекрити всі внутрішні канали фінансування сепаратистів.

Вибори і примара реформ

Зрештою, запровадження воєнного стану з великою вірогідністю знову відкладе на невизначений термін проблему реформування ключових секторів українського політичного, економічного й соціального життя, в тому числі заблокувавши процес оновлення українського парламенту. Події останніх місяців з усією очевидністю вказали на нездатність нинішнього складу Верховної Ради бути двигуном реформ. Причини цього очевидні: після втечі Віктора Януковича більше половини народних депутатів – передусім члени Партії регіонів і Комуністичної партії, але також багато позафракційних і членів нових фракцій – втратили стимули до бодай імітування законодавчої діяльності та займалися переважно

саботуванням законодавчого процесу. Крім того, велике занепокоєння викликає й наявність у парламенті чималого кількості депутатів, які скомпрометували себе сприянням авторитарному режиму Януковича і апіорі нездатні до підтримки реформаторських починань.

Тому проведення позачергових виборів дає шанс певною мірою задовольнити запит суспільства на зміну своїх представників у законодавчому органі та, відповідно, посилити здатність парламенту впроваджувати необхідні реформи. Негативним чинником, який суттєво обмежуватиме цей потенціал до оновлення, є змішана виборча система, збереження якої до часу проведення виборів уже є практично доконаним фактом. Поєднуючи

негативні сторони пропорційної моделі з закритими списками та мажоритарної системи простої більшості, вона буде вразливою до наповнення партійних списків непридатними до якісної депутатської роботи кандидатами і масштабної корупції в одномандатних округах. У підсумку існує велика вірогідність того, що для нового складу парламенту будуть характерні ті самі прогріхи, що й для нинішнього. Єдиним

фактором, який може позитивно вплинути на якісне оновлення депутатського корпусу, може стати більш свідоме поведінка виборців, які протягом останніх місяців неодноразово мали змогу оцінювати і стежити за діями своїх кандидатів у надзвичайних умовах. Тому якість і реформаторський потенціал нової Верховної Ради цього разу як ніколи залежатиме від здатності виборців робити раціональний і зважений вибір.

Висновки

Таким чином, початок нової хвилі агресії Росії проти України навряд чи на цьому етапі призведе до запровадження воєнного стану. Цьому існують як суб'єктивні, так і об'єктивні причини: до перших можна зарахувати небажання Президента Порошенка вдаватися до такого радикального кроку, до других – неадекватність воєнного стану для вирішення існуючої задачі нейтралізації обмеженого російського вторгнення. Відсутність воєнного стану також означає можливість провести позачергові вибори до парламенту, які, попри збереження дискредитованої змішаної виборчої системи, усе ж дають шанс для певного оновлення депутатського корпусу і прискорення темпів здійснення реформ у країні.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук